

Ungváry Krisztián

Gyáni Gábor tézise szerint (*Helyünk a holokauszt történetírásában*, Kommentár 2008/3.) a magyar történetírás kapcsolatban a nemzetközi kutatóhelyekkel rendkívül szegényes, „mutatóban sem akad olyan holokauszt-történész, aki képes volna felkelteni maga iránt [!] a téma határainkon kívüli kutatóinak figyelmét”. Személyes tapasztalataim a német nyelvterületen ennek teljes mértékben ellentmondanak. Nem szívesen írok erről, mert szeretném elkerülni annak látszatát, hogy sikereimről kívánok beszámolni. A személyem iránti érdeklődés ebből a szempontból érdektelen, azt azonban soha nem éreztem, hogy tudományos eredményeim iránt ne lenne érdeklődés.

Németországban majdnem egy évtizede minden évben legalább egy-két alkalommal vettem részt olyan konferencián, amelynek témája a holokauszt volt. Egy alkalommal sem fordult elő, hogy hívás nélkül mentem volna el ezekre a rendezvényekre. A szervezők minden alkalommal meghívtak, éspedig azért, mert sejtették, mire számíthatnak. Előadásaimból több tucatnyi német publikáció született, amelyből néhány angol és francia nyelven is megjelent. Azt sem mondhatnám, hogy tanulmányaim jelentéktelen helyekre szorultak volna, az angol nyelven is kiadott 12 kötetes *Deutschland und der zweite Weltkrieg* kötetsorozatnak például én voltam az egyetlen külföldi szerzője. Ezért nem értem Gyáni azon állítását, amely szerint a téma kutatói nem publikálnak idegen nyelven. Más magyar holokauszt-kutatók is jelen voltak/vannak a német tudományos életben. Ezzel szemben a szlovák, román, cseh, szerb, horvát vagy orosz holokauszt-kutatás eredményeit jellemzően ma is emigránsok vagy külföldiek írják. Gyáni kritikája, amely szerint a magyar holokauszt-kutatás nemzetközi recepciója az 1980-as évekhez képest visszaesett volna, az említett országokhoz képest nem igazolható.

Az igaz, hogy a magyar történettudomány nem sok szereplőből áll, és a történeti munkákban dominálnak a deskriptív jellegű munkák. Erről azonban nem a holokauszt-kutatás tehet. Sokkal indokoltabb lenne feltenni a kérdést: hogyan oktatják, illetve oktatják-e egyáltalán a holokauszt történetét az egyetemeken. Az ELTE-n előfordulhatott, hogy egy PhD-pályázót, aki a vidéki közigazgatás és a holokauszt témakörében kívánt disszertációt írni, elutasítottak azzal, hogy ebből a témából itt nem lehet doktort írni, mert ehhez a tanszéken senki sem ért. Ezt tartom a holokauszt-kutatás igazi problémájának.